

90. Tiistaina 19 p. syyskuuta 1944

kello 6.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, Bryggari, Estlander, Furuholm, Hackzell, Hakala, U. Hannula, Helenelund, Heljas, Hurtt, Hästbacka, Jern, E. Jokinen, K. Jokinen, Junes, Juutilainen, Kekäläinen, Kemppi, Ketonen, Kettunen, Kivioja, Kivisalo, Koivuranta, Koponen, Kujala, Kuusela, Lehtokoski, Lepistö, Lindman, Lindström, Linna, Lohi, Malmivuori, Mangs, Mustasilta, Määttä, Nikkola, Niskanen, Nokelainen, Nurmesniemi, Pekkala, M. H. Peltonen, Pennanen, Penttala, Pitkänen, Pitkäsilta, Pohjannoro, Pyörälä, J. Raatikainen, U. Raatikainen, Rantamaa, Rytinki, Saukkonen, Sinisalo, Svento, Söderjelm, Toivonen, Tolonen, Turja, Turkia, Welling, Wenman, Vesterinen, Wickman, Wirranmiemi, Wirtanen, Voionmaa ja Väisänen.

Valtioneuvoston tiedonanto.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esittää pääministeri valtioneuvoston tiedonannon.

Kun asia on mielestäni senlaatuinen, että se olisi käsiteltävä suljetuissa istunnoissa, olen antanut sulkea kuuntelijaparvekkeet ja esitän työjärjestyksen 58 §:n mukaisesti eduskunnan päätettäväksi hyväksyykö eduskunta tämän menettely-

tavan. Ehdotukseen asian käsittelystä suljetuissa istunnoissa liittyy puhemiesneuvoston ehdottama lisäys, että jos asia käsitellään suljetuissa istunnoissa, pöytäkirjat istunnoista julkaistaan heti, kun puemiesneuvosto katsoo sopivaksi niiden julkaisemisen.

Puhemiehen ehdotus ja siihen liittyvä puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

V. t. pääministeri von Born: Herra puhemies! Minulla on hallituksen puolesta tehtävänä esittää eduskunnalle ehdotus väli-
rauhansopimukseksi, joka on tuloksena niistä neuvotteluista, joita syyskuun 8 päivästä alkaen on käyty toisaalta Suomen ja toisaalta Neuvostoliiton sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä. Ehdotus on aikaisemmin siihen liittyvine muine selvityksineen annettu eduskunnan jäsenille tiedoksi, joten sitä ei nyt liene tarpeen uudestaan lukea, vaan voitaneen se suomen- ja ruotsinkielisenä liittää eduskunnan pöytäkirjaan.

Viime yönä on valtuuskunnaltamme Moskovasta saapunut seuraava sähkö, jonka pyydän täällä lukea:

„Ulkoasiat

Helsinki.

Molotov vastaanotti minut pyynnöstäni klo 17. Dekanosov oli läsnä. Esitin perustuslakiemme mukaan eduskunnan suostumus välttämätön alueluovutuksiin. Molotov erittäin jyrkkä ja kiihtyen omista sanoistaan esitti lukuisia syytöksiä „veristä rikollista” hallitustamme vastaan. Lisäksi

ellemme allekirjoita saamme palata. Välttömänä seurauksena koko maan miehitys joka valmisteilla. Ei antanut tilaisuutta esittää vastaväitteitä. Koska on ilmeistä ettei ole aikaa odottaa eduskunnan päätöstä pyydämme, että presidentti ja hallitus viipymättä oikeuttavat allekirjoittamaan. Vastaus välttämätön heti ja viimeistään huomenna klo 12 päivällä mennessä. Enckell.”

Tämä sähke oli lähetetty eilen illalla, „huomenna” on siis tänä päivänä.

Harkitessaan tätä välirauhanehdotusta hallitus on tullut siihen käsitykseen, että emme nykyhetkellä voi olla näitä ehtoja hyväksymättä, niin raskaalta kuin sen meistä täytyykin tuntua ja niin monia selkkausten ja vaarojen aiheita kuin se meidän häiriintymättömälle olemassaolollemme ja kehityksellemme sisältääkin. Tämä ratkaisu on vaikein ja vakavin, mitä Suomen kansalla ja sen edustajilla milloinkaan on edessään ollut, ja me tarvitsemme sekä itsemme voittamista että rohkeutta ja tulevaisuudenuskoa, jotta voisimme siihen suostua. Ne koettelemukset ja vaikeudet, jotka kansallamme on edessään, jos se nämä ehdot hyväksyy, ovat varmasti suunnattomat. Mutta koettelemukset eivät otaksuttavasti olisi vähäisemmät, vaikka nyt omaksuisimmekin toisen tien. Tämä on todella katkerin hetki, minkä kansakuntamme on elänyt. Mutta meidän on sittenkin muistettava ja luotettava siihen, että „vaikka koettaa, eipä hylkää Herra.” (Eduskunnasta: Hyvä! Hyvä! Oikein!)

Hallitus odottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen ehdotuksen, että kysymyksessä oleviin välirauhan ehtoihin suostutaan ja että valtuuskunta valtuutetaan allekirjoittamaan neuvottelujen tuloksena siirtynyt sopimusehdotus.

Herra puhemies! Hallitus odottaa siis, että eduskunta hyväksyy yksinkertaisen siirtymisen päiväjärjestykseen.

Herr Talman! På regeringens vägnar ber jag att få för riksdagen framlägga det förslag till överenskommelse om vapenstillestånd, som föreligger såsom resultat av de fredsunderhandlingar, som sedan den 8 innevarande september försiggå i Moskva mellan Finland å ena sidan samt

Sovjetunionen och de Förenade Konungadömena Storbritannien och Nord-Island å andra sidan. Förslaget har tidigare jämte annan utredning delgivits riksdagens medlemmar, varför det icke här vidare torde behöva uppläsas, utan torde kunna såsom sådant i både finsk och svensk avfattning fogas till riksdagens protokoll.

Senaste natt har ytterligare från Moskva anlänt följande telegram, som jag ber att få uppläsa, i svensk översättning sålydande:

„Utrikesministeriet. Helsingfors.

Molotov mottog mig på begäran kl. 17. Dekanosov var närvarande. Jag framhöll, att enligt våra grundlagar riksdagens samtycke erfordras för avträdelse av territorium. Molotov var synnerligen brysk och, i det han hetsade upp sig genom sina egna ord, framförde han talrika beskyllningar mot vår „blodiga, brottsliga” regering. Han tillade, att om vi icke underteckna, få vi återvända. Omedelbar följd skulle bli hela landets ockupation, vilken förberetts. Han gav intet tillfälle till framställande av invändningar. Då det är uppenbart, att tid icke gives att invänta riksdagens beslut, anhålla vi att presidenten och regeringen ofördröjligen måtte berättiga oss att underteckna. Svar absolut genast och senast i morgon före klockan 12 på dagen. Enckell”.

Med „i morgon” i telegrammet, avsänt i går, menas alltså denna dag.

Vid övervägandet av föreliggande förslag till vapenstilleståndsfördrag har regeringen kommit till den uppfattningen, att huru tungt än ett accepterande av de framlagda villkoren må kännas och huru många anledningar till förvecklingar och faror för folkets ostörda tillvaro och utveckling de än må innesluta, vi dock icke kunna undgå att i närvarande stund gå med på desamma. Ett sådant avgörande är det svåraste och allvarligaste, som Finlands folk och dess representanter någonsin stätt inför, och det fordras både självövertunnelse, mod och framtidstro för att förmå sig att vara med om detta. De prövningar och vanskligheter, som vårt folk, om det accepterar denna överenskommelse, går till mötes, äro säkerligen

ofantliga, men de bliva antagligen icke mindre, om vi nu insloge en annan väg. Detta är förvisso det bittraste ögonblicket i vår nations liv, men vi få väl slutligen tänka och lita till, att „Herren prövar b'lott, han ej förskjuter”.

Regeringen emotser, att riksdagen omfattar regeringens förslag, att ifrågasvarande vapenstillståndsvillkor antagas och att fredsdelegationen befullmäktigas att underteckna det såsom resultat av underhandlingarna tillkomna förslaget till överenskommelse.

Herr talman! Regeringen emotser alltså, att riksdagen, efter att ha åhört denna redogörelse, godkänner enkel övergång till dagordningen.

Ehdotus välirauhansopimukseksi liitteineen on suomen- ja ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Salainen.
Suomennos.
Ehdotus.

S o p i m u s

välirauhasta, toiselta puolelta, Suomen ja, toiselta puolelta, Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton ja Iso-Britannian sekä Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä.

Siihen nähden, että Suomen Hallitus on suostunut Neuvostohallituksen ennakkoehtoon suhteiden katkaisemisesta Saksaan sekä saksalaisten sotajoukkojen poistamisesta Suomesta, ovat, toiselta puolelta, Suomen Hallitus ja, toiselta puolelta, Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Hallitus ja Hänen Majesteettinsa Hallitus Ison-Britannian sekä Pohjois-Irlannin Yhdistyneessä Kuningaskunnassa, jotka viime mainitut Hallitukset toimivat kaikkien Yhdistyneitten Kansakuntien puolesta, päättäneet solmia tämän välirauhansopimuksen, jonka toteuttamista tulee valvoamaan Liittoutuneiden Valtain nimessä toimiva Neuvostoliiton Ylin Sotilasjohto, jonka nimitys jälempänä on: „Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylin Sotilasjohto”, sekä nimittäneet valtuutetukseen:

Suomen Hallitus — — — — —

Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Hallitus ja Hänen Majesteettinsa Hallitus Ison-Britannian sekä Pohjois-Irlannin Yh-

tyneessä Kuningaskunnassa: kenraali-eversti A. A. Zhdanov'in.

Mainitut valtuutetut, joilla oli asianmukaiset valtakirjat, ovat sopineet seuraavasta:

1. Sen yhteydessä, että vihollisuudet Suomen puolelta lopetettiin kuluvan vuoden syyskuun 4 päivänä ja Neuvostoliiton puolelta kuluvan vuoden syyskuun 5 päivänä, Suomi sitoutuu vetämään joukkonsa Suomen ja Neuvostoliiton vuoden 1940 rajan taakse tähän Sopimukseen kuuluvassa liitteessä (kts. Liite artiklaan 1) sanottussa järjestyksessä.

2. Suomi sitoutuu riisumaan aseista saksalaiset maa-, meri- ja lentovoimat, jotka jäävät Suomeen kuluvan syyskuun 15 päivän jälkeen, ja luovuttamaan niiden henkilökunnan sotavankeina Liittotuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmälle sotilasjohdolle.

Ellei Saksa poista joukkojaan Suomesta ennen syyskuun 15 päivää, tulee Neuvostohallitus auttamaan Suomen armeijaa saksalaisten aseellisten voimien aseistariisumisessa (kts. Liite artiklaan 2).

Suomen Hallitus sitoutuu niinkään internoimaan sen alueella olevat Saksan ja Unkarin kansalaiset.

3. Suomi sitoutuu Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän Sotilasjohdon vaatimuksesta asettamaan käytettäväksi Suomen etelä- ja lounaisrannikolla sijaitsevat lentokentät kaikkinne tarpeellisine varusteineen tukikohdiksi Neuvostoliiton lentokoneille siksi ajaksi, joka on tarpeen sotalentotoimiin Virossa olevia saksalaisia sotojoukkoja vastaan sekä saksalaista sotalaivastoa vastaan Itämeren pohjoisosassa (kts. Liite artiklaan 3).

4. Suomi sitoutuu asettamaan armeijansa rauhan kannalle kahden kuukauden kuluessa tämän Sopimuksen allekirjoittamisesta (kts. Liite artiklaan 4).

5. Suomi, joka on katkaissut kaikki suhteensa Saksaan, sitoutuu niinkään katkaisemaan kaikki suhteensa Saksan satelliitti-valtioihin (kts. Liite artiklaan 5).

6) Suomen ja Neuvostoliiton välillä Moskovassa maaliskuun 12 päivänä 1940 solmittu rauhansopimus tulee jälleen voimaan niine muutoksineen, jotka johtuvat tästä Sopimuksesta.

7. Suomi palauttaa Neuvostoliitolle Petsamon alueen, jonka Neuvostovaltakunta

on vapaaehtoisesti luovuttanut Suomelle lokakuun 14 päivänä 1920 ja maaliskuun 12 päivänä 1940 solmittujen rauhansopimusten mukaan, niissä rajoissa, jotka on määritelty tähän sopimukseen kuuluvassa Liitteessä ja osoitettu kartassa (kts. Liite artiklaan 7 ja kartta mittakaavassa 1:500,000).

8. Neuvostoliitto luopuu sille Suomen ja Neuvostoliiton välillä maaliskuun 12 päivänä 1940 solmitun rauhansopimuksen mukaan annetuista oikeuksista Hangon niemimaan vuokraamiseen, mutta Suomi puolestaan sitoutuu vuokraamaan Neuvostoliitolle maa-alueen ja merialueita Neuvostoliiton sotilaallisen meritukikohdan perustamiseksi Porkkalan niemen alueelle.

Porkkalan niemen tukikohdan maa- ja merialueen rajat määrätään tähän artiklaan kuuluvassa Liitteessä ja ovat osoitetut kartassa (kts. Liite artiklaan 8 ja kartta mittakaavassa 1:100,000).

9. Suomen ja Neuvostotasavaltain Liiton välillä lokakuun 11 päivänä 1940 Ahvenanmaan saarista tehty sopimus tulee kokonaisuudessaan uudestaan voimaan.

10. Suomi sitoutuu viipymättä luovuttamaan Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmälle Sotilasjohdolle kaikki sen hallussa olevat Neuvostoliiton ja Liittoutuneiden sotavangit sekä internoidut ja Suomeen väkisin tuodut Neuvostoliiton ja Liittoutuneiden valtojen kansalaiset, koti-maahansa palauttamista varten.

Tämän sopimuksen allekirjoittamisesta lukien ja siihen asti kunnes kotimaahan palauttaminen tapahtuu, Suomi sitoutuu järjestämään omalla kustannuksellaan kaikille Neuvostoliiton ja Liittoutuneiden sotavangeille, kuin myöskin väkisin pois-siirretyille ja internoiduille kansalaisille riittävän ravinnon, vaatetuksen, terveydenhoidon vaatimusten mukaisen lääkärihoidon sekä kotimaahan palauttamiseen tarvittavat kuljetusneuvot.

Samanaikaisesti tämän kanssa Suomelle palautetaan suomalaiset sotavangit ja internoidut henkilöt, jotka ovat Liittoutuneiden valtakuntien alueella.

11. Ne vahingot, jotka Suomi on sota-toimillaan ja neuvostoalueen miehityksellä aiheuttanut Neuvostoliitolle, Suomi sitoutuu korvaamaan Neuvostoliitolle kolmen-sadan miljoonan dollarin suuruisella sum-

malla, joka suoritetaan viiden vuoden ku-luessa tavarassa (puutavaraa, paperia, selluloosaa, meri- ja jokialuksia, erinäisiä konelaitteita).

Vastaisuudessa tulee myöskin määrättä-väksi niiden vahinkojen korvaaminen, jotka sodan aikana on Suomessa aiheu-tettu muiden Liittoutuneiden valtakuntien ja niiden kansalaisten omaisuudelle, ollen korvauksen suuruus määrättävä erikseen. (Kts. Liite artiklaan 11.).

12. Suomi sitoutuu palauttamaan kaikki Yhtyneitten kansakuntien ja niiden kansa-laisten lailliset oikeudet ja edut Suomen alueella semmoisina kuin ne olivat ennen sotaa, kuin myöskin palauttamaan näiden omaisuuden täysin hyvässä kunnossa.

13. Suomi sitoutuu olemaan Liittoutu-neiden kansakuntien kanssa yhteistoimin-nassa sotarikoksista syytettyjen henkilöi-den pidättämisestä ja tuomitsemista koske-vissa asioissa.

14. Suomi sitoutuu palauttamaan Neu-vostoliitolle Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän Sotilasjohdon määräämän ajan kuluessa täysin hyvässä kunnossa kaikki Neuvostoliiton alueelta sodan aika-na poisviedyt arvot ja tarveaineet, jotka kuuluvat valtiollisille, yhteiskunnal-lisille, osuustoiminnallisille järjestöille, yrityksille, laitoksille taikka kansalaisille henkilökohtaisesti, kuten: teollisuuslaitos-ten varusteet, veturit, rautatievaunut, alukset, traktorit, autot, historialliset muistomerkit, museoarvoesineet ja kaikki muu omaisuus.

15. Suomi sitoutuu luovuttamaan sota-saaliina Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmälle Sotilasjohdolle kaikki Saksan ja sen satelliittien Suomen alueella olevan sotilaallisen omaisuuden, siihen luettuina näille valtioille kuuluvat ja Suomen ve-sillä olevat sota- ja muut alukset.

16. Suomi sitoutuu olemaan sallimatta, että minkäänlaista Saksalle ja Unkarille tai näiden maiden kansalaisille tai niiden alueella tai (siihen luettuina myös arvo-esineet ja valuutta) viedään pois maasta tai takavarikoidaan ilman Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän Sotilasjohdon lupaa. Suomi tulee säilyttämään tätä omaisuutta Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän Sotilasjohdon määräämällä tavalla.

17. Suomen kauppa-alukset, paitsi niitä,

jotka jo ovat Liittoutuneiden valvonnan alaisina, on asetettava Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän Sotilasjohdon valvontaan Liittoutuneiden yhteisten etujen mukaisesti käytettäviksi.

18. Suomi sitoutuu luovuttamaan Liittoutuneille (Neuvostoliiton) Ylimmälle johdolle kaikki Yhdistyneille kansakunnille kuuluvat ja Suomen satamissa olevat alukset, siitä riippumatta, kenen käytettävissä nämä alukset ovat, jotta Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylin Sotilasjohto saisi Saksaa vastaan käytävän sodan aikana käyttää niitä Liittoutuneiden yhteisten etujen mukaisesti ehdolla, että alukset myöhemmin palautetaan omistajilleen.

19. Suomen on asetettava käytettäväksi sellaisia tarpeita ja tuotteita, joita Yhdistyneet kansakunnat voivat vaatia sodan yhteydessä oleviin tarkoituksiin.

20. Suomi sitoutuu heti kansalaisuudesta ja kansallisuudesta riippumatta vapauttamaan kaikki ne henkilöt, jotka ovat pidätettyinä sen johdosta, että ovat toimineet Yhdistyneitten kansakuntien hyväksi taikka olleet Yhdistyneitten kansakuntien asialle myötämielisiä, taikka rotunsa johdosta, kuin myöskin kumoamaan kaikki diskriminoivat lainsäädännölliset määräykset ja niistä johtuvat rajoitukset.

21. Suomi sitoutuu heti lakkauttamaan kaikki sen alueella olevat Hitler-mieliset (fashistiset) valtiolliset, sotilaalliset, puoliositilaalliset, kuin myöskin muut järjestöt, jotka harjoittavat Yhdistyneitä Kansakuntia, erikoisesti Neuvostoliittoa vastaan suunnattavaa kiihoitusta ja olemaan vastaisuudessa sallimatta sellaisten järjestöjen olemassaoloa.

22. Asetetaan Liittoutuneiden Kontrollikomisio, joka rauhan solmimiseen asti tulee järjestelemään ja valvomaan näitten sopimusehtojen täytäntöönpanoa Liittoutuneiden Valtojen nimessä toimivan Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän Sotilasjohdon yleisellä johdolla ja osoitusten mukaisesti. (Kts. Liite artiklaan 22).

23. Tämä sopimus tulee voimaan allekirjoittamisen tapahtuessa.

Laadittu Moskovassa p:nä syyskuuta 1944 yhtenä kappaleena, joka annetaan Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Hallitukselle säilytettäväksi, suomen-, venäjän- ja englanninkielisenä, ollen venäjän- ja englanninkieliset tekstit todistusvoimaisia.

Oikeiksi todistetut jäljennökset tästä Sopimuksesta liitteineen ja karttoineen tulee Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Hallitus toimittamaan Suomen Hallitukselle ja Ison-Britannian Hallitukselle.

Suomen hallituksen valtuuttamina:

Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton ja Yhdistyneen Kuningaskunnan Hallitusten valtuuttamina:

Salainen.
Suomennos.
Ehdotus.

Liitteet

syyskuun p:nä Moskovassa allekirjoitettuun, toiselta puolelta Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton sekä Ison Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan sekä toiselta puolen Suomen väliseen välirauhasopimukseen.

A. Liite artiklaan I.

Suomen joukkojen vetämisjärjestys SNTL:n ja Suomen välisen, maaliskuun 12 p:nä 1940 tehdystä Rauhasopimuksessa määrätyn valtakunnanrajan taakse, niine muutoksineen, jotka johtuvat syyskuun p:nä 1944 allekirjoitetusta välirauhasopimuksesta, kaikilla suomalaisten joukkojen miehittämällä lohkoilla, määrätään seuraavaksi:

1. Ensimmäisen päivän aikana, lasketuna välirauhasopimuksen allekirjoittamishetkestä, suomalaiset joukot vedetään taakse sellaiselle etäisyydelle, että Punaisen Armeijan ja suomalaisten joukkojen väliin jää vähintään yhden kilometrin välimatka.

2. 48 tunnin (2 vuorokauden) aikana samasta hetkestä laskien raivaavat suomalaiset joukot vähintään 30 metriä leveitä käytäviä miina-, piikkilanka- y. m. esteisiinsä, minkä käytävien tulee taata pataljoonarivistöjen vapaa läpikulku kuormastoineen, sekä ympäröivät jällellejääneet miinakentät selvästi näkyvin merkein.

Mainittujen käytävien raivaaminen ja miinakenttien merkitseminen suoritetaan suomalaisten joukkojen koko vetäytymismaastossa.

Suomalaiset joukot suorittavat käytävien raivauksen kaikilla teillä, poluilla ja metsälinjoilla, joita voidaan käyttää liikenteeseen sekä kilometrin levyisessä puoleuttomassa vyöhykkeessä että myöskin näiden esteiden koko syvyydessä.

Toisen vuorokauden päättyessä suomalaisten joukkojen johto luovuttaa Punaisen Armeijan joukkojen johdolle kaikenlaatuisten esteiden tarkat kaaviot merkiten näihin kaavioihin suoritettut sekä suomalaisten joukkojen suoritettavaksi ehdotetut käytävien raivaukset samoinkuin kaikkien miinakenttien aitaukset.

3. Suomalainen johto luovuttaa 5 päivän kuluessa Punaisen Armeijan ja Sotalaivaston johdolle kaikkien maahan, jokiin, järviin, samoinkuin Itämereen ja Barentsin mereen laskettujen miinakenttien ja muiden esteiden kaaviot, lomakkeet ja kortit niihin liittyvine selityksineen sekä sen lisäksi tiedot sallituista reiteistä, väylistä ja ohjeet purjehtimisesta niissä.

4. Miinoitusten, piikkilankaesteiden ja muiden esteiden täydellisen poistamisen koko alueella suomalaisten etumaisten joukkojen sijoituspaikoilta valtakunnanrajaan asti sekä myöskin miinojen raivauksen Neuvostoliittoon johtavissa meriväylissä ja niiden puhdistamisen muista esteistä suoritetaan Suomen joukkojen ja sotalaivaston toimesta mahdollisimman lyhyessä ajassa, kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa välirauhansopimuksen allekirjoittamishetkestä.

5. Suomalaisten joukkojen vetäminen valtakunnan rajan taakse ja Punaisen Armeijan joukkojen eteneminen siihen saakka alkaa D + 2 päivästä v. 1944 alkaen samanaikaisesti koko rintamalinjalla. Suomalaisten joukkojen vetäminen suoritetaan jokapäiväisinä, vähintään 15 kilometrin pituisina päivämarsseina, jolloin Punaisen Armeijan joukkojen eteneminen suoritetaan siten, että etäisyys suomalaisten joukkojen jälkiasastojen ja Punaisen Armeijan etumaisten osastojen välillä on 15 kilometriä.

6. Ylläolevan 5 kohdan määräysten mukaisesti ovat suomalaisten joukkojen vetämisen määrääjät eri lohkoilla seuraavat:

Lohkolla Vuokinsalmi—Riahimäki — D + 2 + 10 päivää;

Lohkolla Riahimäki—Koitajoki — D + 2 + 12 päivää;

Lohkolla Koitajoki—Korpiselkä — D + 2 + pv. 8 tuntia;

Lohkolla Korpiselkä—Pyhäjärvi — D + 2 + 6 pv. 16 tuntia;

Lohkolla Pyhäjärvi—Koitsanlahti — D + 2 + 3 päivää;

Lohkolla Koitsanlahti—Enso — D + 2 + 7 päivää;

Lohkolla Enso—Virolahti — D + 2 + 2 pv. 8 tuntia.

Suomalaiset joukot vievät vetäytyessään mukanaan vain kannettavat ja ajoneuvoissa kuljetettavat ampumatarvike-, elintarvike-, rehu- sekä poltto- ja voiteluainetarastot. Kaikki muut varastot jäävät paikoilleen ja luovutetaan Punaisen Armeijan johdolle.

7. Suomen joukkojen johto on velvollinen luovuttamaan palautettavilla ja Neuvostoliitolle luovutettavalla alueella täysin vahingoittumattomina ja käyttökunnossa kaikki asutuskeskukset, kulkutiet, puolustus- ja talouslaitteet, siihen luettuna sillat, padot, lentokentät, kasarmit, varastot, rautatiesolmut, asemarakennukset, teollisuuslaitokset, vesitekniilliset laitokset, satamat ja laiturit, lennätin, puhelin, voimalaitokset, viestijohdot ja sähkölinjat. Suomalaisten joukkojen johdon toimesta kaikkien yllälueteltujen ja luovutettavien kohteiden on oltava ajoissa raivattuina miinoista.

8. Suomen hallitus takaa suomalaisia joukkoja vedettäessä valtakunnan rajan taakse suomalaisten joukkojen jättämien alueiden asukkaille heidän henkilökohtaisen koskemattomuutensa ja asuinpaikan säilymisen sekä myöskin kaiken näille asukkaille kuuluvan, samoin kuin yhteiskunnallisen, osuustoiminnallisen, kulttuuri- y. m. laatuisten omaisuuden säilymisen.

9. Kaikki kysymykset, jotka voivat syntyä suomalaisten luovuttaessa tämän liitteen kohdassa 7 mainitut kohteet ratkaistaan molempien puolien edustajien toimesta itse paikalla, jonka vuoksi johto jokaista molempien armeijain liikennepäätietä varten määrää erikoisia valtuutettuja joukkojen vetäytymisen ajaksi.

10. Neuvostoliiton joukkojen eteneminen valtakunnan rajalle saksalaisten joukkojen miehittämällä lohkoilla suoritetaan Neuvostoliiton sodanjohdon toimesta.

B. Liite artikklaan 2.

1) Suomalaisten joukkojen johto luovuttaa liittoutuneiden (Neuvostoliiton) ylijohdolle sen määräämän ajan kuluessa kaikki sen hallussa olevat tiedot saksalaisista taisteluvoimista ja saksalaisen johdon suunnitelmista sodankäyntiä varten Neuvostoliittoa ja yhtyneitä kansakuntia vastaan, samoin kuin kaikki saksalaisten joukkojen sodankäyntiä koskevat kaaviot, kartat ja operatiiviset asiakirjat.

2) Suomen hallitus velvoittaa asianomaiset laitoksensa säännöllisesti luovuttamaan liittoutuneiden (Neuvostoliiton) ylijohdolle meteorologiset tiedonannot.

C. Liite artikklaan 3.

1) Sopimuksen 3:n artiklan mukaisesti Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) ylijohto osoittaa suomalaisten joukkojen johdolle, mitkä lentokentät on luovutettava liittoutuneiden (Neuvostoliiton) ylijohton käytettäväksi sekä mikä varustus on jätettävä lentokentille, samoin kuin määrää näiden lentokenttien käyttöjärjestyksen.

Suomen hallitus takaa Neuvostoliitolle mahdollisuuden käyttää rautateitä, vesi-, maa- ja ilmäteitä, jotka ovat välttämättömiä Neuvostoliitosta lähetettävien henkilöiden ja tavaroiden kuljettamista varten mainittujen lentokenttien sijoitusalueelle. Saksaa vastaan käytävän sodan päättymiseen asti liittoutuneiden sota- ja kauppalaivat ovat oikeutetut käyttämään aluevesiä, satamia, laitureita ja ankkuri- paikkoja. Suomen hallitus antaa tarpeellista apua teknillisen huollon suhteen.

D. Liite artikklaan 4.

1) 4 artiklan mukaisesti suomalaisten joukkojen johto asettaa viipymättä Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän johdon käytettäväksi täydelliset tiedot Suomen kaikkien maa-, meri- ja ilmavoimien kokoonpanosta, aseistuksesta ja ryhmytyksestä sekä sopii Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän johdon kanssa Suomen armeijan siirtymisjärjestyksestä rauhan kannalle Sopimuksen määräämän ajan kuluessa.

2) Kaikki suomalaiset sotalaivat, kauppalaukset ja lentokoneet on palautettava so-

dan ajaksi Saksaa vastaan tukikohtiinsa, satamiinsa ja lentokenttilensä, eivätkä ne saa jättää niitä saamatta siihen Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) Ylimmän johdon asianmukaista lupaa.

E. Liite artikklaan 5.

1) Sopimuksen 5 artiklan mainitsema kaikkien suhteiden katkaiseminen Saksaan ja sen satelliittivaltioihin tarkoittaa kaikkien diplomaattisten, konsuliyhdyntä muiden suhteiden samoin kuin posti- ja lennätin- sekä puhelinyhteyksien katkaisemista Suomen ja Saksan sekä Unkarin välillä.

2) Suomen hallitus sitoutuu, siihen asti kunnes saksalaisten joukkojen poistaminen Suomesta on loppuun suoritettu, keskeyttämään Suomessa olevien diplomaattisten edustustojen ja konsulinvirastojen diplomaattiposti yhteydet samoin kuin kaiken salakieli liikenteen radiolennättimellä ja puhelimitse sekä puhelinyhteydet ulkomaille.

F. Liite artikklaan 7.

Petsamon (Petshengan) alueen palauttamisen johdosta Suomelta Neuvostoliitolle kulkee Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja Suomen välinen valtakunnanraja seuraavasti:

Rajapylvästä n:o 859/90 (Korvatunturi), Jaurijärven luona, valtakunnan raja määrätään kulkemaan luoteiseen suuntaan pitkin entistä venäläis-suomalaista rajaa (rajapylväiden n:ot 91, 92 ja 93) rajapylväeseen n:o 94, missä ennen yhtyivät Venäjän, Norjan ja Suomen rajat.

Rajaviiva kulkee edelleen yleisessä suunnassa koilliseen entistä venäläis-norjalaista rajaa pitkin Varanger-vuonoon asti (kts. liitteenä oleva venäläinen kartta mittakaavassa 1:500,000).

Rajapylvään n:o 859/90 (Korvatunturi) ja rajapylvään n:o 94 välillä määrätyn rajaviivan määrää maastossa Neuvostoliiton ja Suomen välinen sekakomitea.

Komitea asettaa rajamerkit, laatii rajaviivan yksityiskohtaisen kuvauksen sekä merkitsee sen karttaan mittakaavassa 1:25,000.

Komitea ryhtyy työhön ..... 1944.

Yllämainitun komitean laatimat rajaviivan kuvaus ja tämän viivan kartta on molempien Hallitusten vahvistettava.

G. Liite artiklaan 8.

1) Neuvostoliiton Suomelta vuokraaman Porkkalan niemen alueen rajan alkupisteenä on piste, jonka koordinaatit ovat: leveys $59^{\circ} 50'$; pituus $20^{\circ} 07'$, itäinen. Tästä pisteestä rajaviiva kulkee pohjoiseen meridiaania $24^{\circ} 07'$ myöten pisteeseen, jonka koordinaatit ovat: leveys $60^{\circ} 06'$; 2 pohjoinen; pituus $24^{\circ} 07'$ itäinen. Rajaviiva kulkee edelleen sovittua käyrää myöten pohjoiseen suuntaan pisteeseen, jonka koordinaatit ovat: leveys $60^{\circ} 08'$; 1 pohjoinen; pituus $24^{\circ} 07'$; 6 itäinen.

Tästä rajaviiva kulkee sovittua käyrää myöten yleisenä suuntana itä-koilliseen pisteeseen, jonka koordinaatit ovat: leveys $60^{\circ} 10'$; 4 pohjoinen; pituus $24^{\circ} 34'$; 1 itäinen.

Edelleen sovittua käyrää myöten Espoon lahtea myöten ja sitten Småholmarna, Björkö, Medvastö, Högholmen ja Stor-Hamnholmen nimisten saarien itäpuolitse pisteeseen, jonka koordinaatit ovat: leveys $60^{\circ} 02'$; 9 pohjoinen, pituus $24^{\circ} 37'$; 7 itäinen; edelleen kulkee rajaviiva etelään meridiaania $24^{\circ} 37' 7$ Suomen aluevesien ulkoreunaan asti (kts. tähän kuvaukseen liittyvää karttaa mittakaavassa 1:100.000).

Porkkalan niemen vuokra-alueen rajan määrää maastossa neuvostolais-suomalainen sekakomitea. Komitea asettaa rajamerkit sekä laatii rajaviivaa yksityiskohtaisen kuvauksen ja merkitsee sen kulun topografiseen karttaan mittakaavassa 1:20.000 sekä merikorttiin mittakaavassa 1:50.000.

Komitea ryhtyy työhön ..... 1944.

Yllämainitun komitean laatimat vuokra-alueen rajan kuvaus ja sen kartta on molempien Hallitusten vahvistettava.

2) Sopimuksen 8 artiklan mukaan Suomen on luovutettava Neuvostoliitolle Porkkalan niemen alueeseen kuuluneet maa- ja vesialueet 10 päivän kuluessa välirauhansopimuksen allekirjoittamisesta lukien Neuvostoliiton sotilaallisen meritukikohdan järjestämistä varten vuokraoikeudella käyttöön ja hallintaan 50 vuoden ajaksi

Neuvostoliiton maksaessa vuosittain 5 miljoonaa Suomen markkaa.

3) Suomen Hallitus sitoutuu takaamaan Neuvostoliitolle Porkkalan niemen tukikohtaan Neuvostoliitosta lähetettävien henkilöiden ja tavarain kuljettamiseen tarvittavien rauta-, vesi-, maa- ja ilmateiden käytön.

Suomen Hallitus antaa Neuvostoliitolle oikeuden kaikenlaatuisten viestiyhteyksien esteettömään käyttöön Neuvostoliiton ja Porkkalan niemen vuokra-alueen välillä.

H. Liite artiklaan 9.

Suomen Neuvostoliitolle sopimuksen 9 artiklan mukaisesti luovutettavien tavaroiden yksityiskohtaiset nimitykset ja lajit sekä näiden luovutusten täsmällistetyt määräajat määrätään vuosittain kummankin Hallituksen erikoisella sopimuksella.

Sopimuksen 9 artiklan mukaisen korvauksen suorituksen laskuperusteeksi määrätään amerikkalainen dollari sen kultapariteetin mukaan sopimuksen allekirjoittamispäivänä, t.s. 35 dollaria yhdestä unssista kultaa.

I. Liite artiklaan 22.

1) Liittoutuneiden kontrollikomisio on Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) joukkojen Ylijohdon elimenä ollen alistettuna viimeksimainitulle. Kontrollikomisio on yhdyssiteenä Liittoutuneiden (Neuvostoliiton) joukkojen Ylijohdon ja Suomen Hallituksen välillä, jonka Hallituksen välityksellä tapahtuvat komission kaikki yhteydet suomalaisiin viranomaisiin.

2) Kontrollikomission päätehtävänä on valvoa välirauhansopimuksen artiklojen 2, 3, 4, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20 ja 21 määräaikaista ja täsmällistä täyttämistä Suomen Hallituksen puolelta.

3) Kontrollikomisio on oikeutettu saamaan suomalaisilta viranomaisilta kaikki tiedot, joita se tarvitsee yllämainitun tehtävänsä täyttämiseksi.

4) Siinä tapauksessa, että huomataan välirauhansopimuksen joidenkin yllämainittujen artiklojen rikkomista, kontrollikomisio tekee asianmukaisia esityksiä suomalaisille viranomaisille tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

5) Kontrollikomissio voi asettaa erikoisia elimiä tai jaostoja antaen vastavasti niiden tehtäväksi erinäisten tehtävien suorituksen.

Sen lisäksi kontrollikomissio voi valtuutettujensa kautta suorittaa tarpeellisia tutkimuksia ja koota sille tarpeelliset tiedot.

6) Kontrollikomission asemapaikkana on Helsingin kaupunki.

7) Kontrollikomission jäsenet samoin kuin sen valtuutetut ovat oikeutetut esittää käymään kaikenlaisissa laitoksissa, yrityksissä ja satamissa sekä saamaan niistä kaikki toimintaansa varten tarpeelliset tiedot.

8) Kontrollikomissio nauttii kaikkia diplomaattisia erikoisoikeuksia, siihen luetuna henkilökohtainen, omaisuuden ja arkistojen koskemattomuus sekä on oikeutettu salakielen ja diplomaattisten kuriirien käyttöön.

9) Kontrollikomission käytettävissä tulee olemaan muutamia lentokoneita, joiden käyttöä varten suomalaiset viranomaiset asettavat kaikki tarpeelliset ehdot.

Översättning.
Sekret.
Förslag.

A v t a l

om vapenstillestånd mellan å ena sidan Finland och å den andra de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund samt det Förenade Konungariket Storbritannien och Norra Irland.

Med beaktande av, att Finlands Regering bifallit till Rådsregeringens förhandsvillkor om avbrytande av relationerna till Tyskland samt de tyska truppernas avlägsnande från Finland, hava å ena sidan Finlands Regering och å den andra de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbunds Regering samt Hans Majestäts Regering i det Förenade Konungariket Storbritannien och Norra Irland, vilka sistnämnda regeringar företräda alla de Förenade Nationerna, beslutat ingå detta vapenstilleståndsavtal, vars verkställighet å de Allierade makternas vägnar skall kontrolleras av Rådsunionens Högsta Krigsledning, här nedan kallad de „Allierades

(Rådsunionens) Högsta Krigsledning”, samt till sina befullmäktigade utsett:

Finlands Regering —————

De Socialistiska Rådsrepublikernas Förbunds Regering samt Hans Majestäts Regering i det Förenade Konungariket Storbritannien och Norra Irland: generalöverste A. A. Zhdanov.

Nämnda befullmäktigade, som voro i besittning av vederbörliga fullmakter, hava överenskommit som följer:

1. I samband med upphörandet av fientligheterna å Finlands sida den 4 september innevarande år och å Rådsunionens sida den 5 september innevarande år, förbinder sig Finland att bortdraga sina trupper bakom 1940-års gränslinje mellan Finland och Rådsunionen i den ordning, som framgår av bilagan till detta avtal (se Bilaga till artikel 1).

2. Finland förbinder sig att avväpna de tyska land-, sjö- och luftstridskrafter, som förbliva i Finland efter den 15 innevarande september, samt att överlämna deras personal som krigsfångar till de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning.

Ifall Tyskland ej bortdrager sina trupper från Finland innan den 15 september, kommer Rådsunionens Regering att hjälpa Finlands armé att avväpna de beväpnade tyska styrkorna (se Bilaga till artikel 2).

Finlands regering förbinder sig desslikes att internera på dess område befintliga tyska och ungerska medborgare.

3. Finland förbinder sig att på begäran av de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning ställa de vid Finlands södra och sydvästra kust belägna flygfälten med all nödig utrustning till disposition att användas som baser för Rådsunionens flygmaskiner för den tid det är nödvändigt att företaga operationer i luften mot tyska trupper i Estland och mot den tyska flottan i Östersjöns norra del (se Bilaga till artikel 3).

4. Finland förbinder sig att inom två månader från undertecknandet av detta avtal försätta sin armé på fredsfot (se Bilaga till artikel 4).

5. Finland, som avbrutit alla sina relationer till Tyskland, förbinder sig att likaså avbryta alla sina relationer till Tysklands drabantstater (se Bilaga till artikel 5).

6. Det mellan Finland och Rådunionen den 1 mars 1940 ingångna fredsfördraget träder åter i kraft med de förändringar, som betingas av detta avtal.

7. Finland återställer till Rådunionen Petsamo-området, vilket Rådriket frivilligt överlätit åt Finland i enlighet med fredsfördragen den 14 oktober 1920 och den 12 mars 1940, inom de gränser som bilagan till detta avtal och kartan utvisa (se Bilaga till artikel 7 och kartan i skalan 1:500.000).

8. Rådunionen avstår ifrån sina rättigheter att arrendera Hangöudd, vilka den erhållit genom fördraget den 12 mars 1940 mellan Finland och Rådunionen, men Finland förbinder sig å sin sida att åt Rådunionen utarrendera ett landområde samt vattenområden för upprättande av en marin stödjepunkt för Rådunionen på Porkkala-udds område.

Gränserna för den marina stödjepunkten vid Porkkala-udd land- och vattenområden äro fastställda i bilagan till denna artikel och framgå av kartan (se Bilaga till artikel 8 och kartan i skalan 1:100.000).

9. Det mellan Finland och de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund den 11 oktober 1940 uppgjorda fördraget angående Ålandsöarna, träder åter fullständigt i kraft.

10. Finland förbinder sig att ofördröjligen till de Allierades (Rådunionens) Högsta Krigsledning utlämna alla i dess våld befintliga krigsfångar från Rådunionen och de Allierade makterna, samt likaså medborgare i Rådunionen och de Allierade staterna, som blivit internerade och med våld överförda till Finland, för att återbördas till sina hemland.

Från och med undertecknandet av detta avtal ända till tiden för hemsändandet förbinder sig Finland att på egen bekostnad förse alla krigsfångar från Rådunionen och de Allierade makterna och de med våld bortförda och internerade medborgarna med tillräcklig föda, beklädnad och läkarvård i enlighet med hygieniska fordringar samt med för hemsändandet erforderliga transportmedel.

Samtidigt härmed översändas till Finland finska krigsfångar och internerade personer, vilka nu befinna sig på de Allierade makternas område.

11. De skador, som Finland genom sina krigshandlingar och genom besättandet av rådsryskt område åsamkat Rådunionen, förbinder sig Finland att ersätta åt Rådunionen med en summa stor trehundra miljoner dollars, vilken erlägges under fem års tid i varor (trävaror, papper, cellulosa, havs- och flodfarkoster, diverse maskiner).

Framdeles komma även att fastställas ersättningen för de skador, som under kriget i Finland åsamkats egendom tillhörig de övriga Allierade makterna och deras medborgare, varvid storleken av ersättningen skall bestämmas särskilt (se Bilaga till artikel 11).

12. Finland förbinder sig att återställa alla de Allierade makternas och deras medborgares lagliga rättigheter och fördelar på Finlands område så som de voro före kriget och ävenledes att återställa dessas egendom i fullgott skick.

13. Finland förbinder sig att samarbeta med de Allierade makterna i ärenden rörande anhållande och dömande av för krigsförbrytelser åtalade personer.

14. Finland förbinder sig att inom den tid som bestämmas av de Allierades (Rådunionens) Högsta Krigsledning till Rådunionen i fullgott skick återställa från Rådunionens område under kriget bortförda värden och materiel, som tillhöra statliga, kommunala eller kooperativa organisationer, företag, institutioner eller medborgare personligen, såsom industriella inrättningsars utrustning, lokomotiv, järnvägsvagnar, farkoster, traktorer, autobiler, historiska minnesmärken, museer tillhöriga värdeföremål och all övrig egendom.

15. Finland förbinder sig att som krigsbyte till de Allierades (Rådunionens) Högsta Krigsledning överlämna all på Finlands område befintlig, Tysklands och dess drabanter tillhörig militär egendom, däri inbegripet dessa stater tillhöriga och på finskt vattenområde befintliga krigs- och andra fartyg.

16. Finland förbinder sig att icke tillåta att någonsomhelst egendom, som tillhör Tyskland eller Ungern eller dessa länders medborgare eller personer boende på deras eller av dem ockuperade områden (häri inbegripet även värdeföremål och valuta) bortföres från landet eller beslagta-

ges utan de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigslednings tillstånd. Finland skall bevara denna egendom på av de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning föreskrivet sätt.

17. Finlands handelsfartyg, förutom de, som redan befinna sig under de Allierades kontroll, skola ställas under de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigslednings uppsikt för att användas i de Allierades gemensamma intresse.

18. Finland förbinder sig att åt de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning utlämna samtliga de Allierade nationerna tillhöriga och i finska hamnar liggande fartyg, oberoende därav, till vems disposition dessa fartyg stå, på det att de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning under tiden för det mot Tyskland pågående kriget måtte kunna använda dem i enlighet med de Allierades gemensamma intressen, under villkor, att fartygen senare återställas till deras ägare.

19. Finland skall ställa till förfogande sådana förnödenheter och produkter, som de Allierade nationerna kunna fordra för ändamål, som stå i samband med kriget.

20. Finland förbinder sig att omedelbart, oberoende av medborgarskap eller nationalitet, försätta i frihet alla de personer, som äro häktade på grund därav, att de varit verksamma till förmån för de Allierade nationerna eller till följd av sina sympatier för de Allierade nationerna eller på grund av sin ras. Finland skall likaså upphäva alla diskriminerande lagstiftning och därav uppkomna restriktioner.

21. Finland förbinder sig att omedelbart upplösa alla på dess område verksamma Hitlervänliga (fascistiska) organisationer av politisk, militär eller kvasimilitär natur såväl som övriga organisationer, vilka utöva propaganda mot de Allierade nationerna, i synnerhet mot Rådsunionen, samt att i framtiden icke tillåta existensen av sådana organisationer.

22. En Allierad Kontrollkommission skall tillsättas, vilken tills fred slutes skall under allmän ledning och enligt instruktioner av de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning, som fungerar å de Allierade makternas vägnar, reglera och

kontrollera verkställigheten av dessa avtalsvillkor (se Bilaga till artikel 22).

23. Detta avtal träder i kraft i och med undertecknandet.

Uppgjort i Moskva den september 1944 i ett exemplar, vilket gives åt de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbunds Regering till förvaring, på finska, ryska och engelska språken, varav de ryska och engelska texterna skola äga vitsord.

De Socialistiska Rådsrepublikernas Förbunds Regering skall tillställa Finlands Regering och Storbritanniens Regering till riktigheten bestyrkta avskrifter av detta avtal jämte bilagor och kartor.

Befullmäktigade av Finlands Regering:

Befullmäktigade av de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbunds och det Förenade Konungarikets Regeringar:

Sekret.
Översättning.
Förslag.

Bilagor

till den i Moskva den september undertecknade vapenstilleståndsavtalet mellan å ena sidan Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund och det Förenade Konungariket Storbritannien och Norra Irland samt å andra sidan Finland.

A. Bilaga till artikel 1.

Följande ordning fastställs för tillbakadragandet av de finska trupperna på alla av finska trupper besatta avsnitt bakom den gräns, som är fastställd i Fredsfördraget mellan SRRF och Finland av den 12 mars 1940 med de förändringar som föranledas av det den september 1944 undertecknade vapenstilleståndsavtalet:

1. Under den första dagen, räknad från den stund vapenstilleståndsavtalet undertecknas, dragas de finska trupperna tillbaka så långt, att mellan Röda Armén och de finska trupperna uppstår åtminstone en kilometers avstånd.

2. Inom 48 timmar (2 dygn) räknat från samma stund röja de finska trupperna minst 30 meter breda korridorer

i sina min-, taggträds- m. fl. hinder, vilka korridorer skola tillförsäkra bataljonskolonner fri genommarsch med tross, samt omgiva de återstående minfälten med tydligt skönjbara märken.

Rödjandet av nämnda korridorer och utmärkandet av minfälten verkställs i hela den terräng, där de finska trupperna draga sig tillbaka.

De finska trupperna utföra röjning av korridorerna på alla vägar, stigar och skogslinjer, som kunna användas till trafik såväl i den en kilometer breda neutrala zonen som i hela djupriktningen av dessa hinder.

Vid slutet av det andra dygnet överlåter de finska truppersnas ledning åt ledningen för den Röda Arméns trupper noggranna kartskisser över alla slags hinder med antecknande i dessa kartskisser av korridor-röjningar, som verkställts eller föreslås att verkställas av de finska trupperna ävensom alla minfält avgränsningar.

3. Den finska ledningen lämnas inom 5 dagar åt ledningen för den Röda Armén och Krigsflottan kartskisser, formulär och kort över alla minfält och andra hinder, som uppställts på land, i älvar och sjöar samt i Östersjön och Barentshav med därtill hörande förklaring samt dessutom uppgifter över tillåtna rutter, farleder och anvisningar för seglationen i dessa.

4. Det fullständiga avlägsnandet av mineringar, taggtrådshinder och andra hinder på hela området från de yttersta finska truppersnas förläggningar till riksgränsen samt jämväl minsvepningen i farleder, som leda till Rådsunionen, och avlägsnandet av övriga hinder från dessamma utföres genom försorg av finska trupper och sjöstridskrafter inom kortast möjliga tid, dock ej senare än 30 dagar räknat från stunden för undertecknandet av vapenstilleståndsavtalet.

5. Tillbakadragandet av de finska trupperna bakom riksgränsen och Röda Arméns framryckning till densamma vidtager å dagen D + 2 år 1944 samtidigt å hela frontlinjen.

Tillbakadragandet av de finska trupperna verkställs varje dag medelst åtminstone 15 kilometers dagsmarscher, varvid den Röda Arméns trupper framrycka sålunda, att avståndet mellan de finska truppersnas eftertrupper och den Röda Ar-

méns främsta truppavdelningar vore 15 kilometer.

6. I enlighet med bestämmelserna i ovanstående punkt 5 äro tidsfristerna för tillbakadragandet av de finska trupperna på de olika avsnitten följande:

Å avsnittet Vuokinsalmi—Riahimäki D + 2 + 10 dagar;

Å avsnittet Riahimäki—Koitajoki D + 2 + 12 dagar;

Å avsnittet Koitajoki—Korpiselkä D + 2 + 2 dagar 8 timmar;

Å avsnittet Korpiselkä—Pyhäjärvi D + 2 + 6 dagar 16 timmar;

Å avsnittet Pyhäjärvi—Koitsanlahti D + 2 + 3 dagar;

Å avsnittet Koitsanlahti—Enso D + 2 + 7 dagar;

Å avsnittet Enso—Virolahti D + 2 + 2 dagar 8 timmar.

De finska trupperna medföra vid tillbakadragandet blott sådana ammunition-, livsmedels-, foder- samt bränn- och smörjoljeförråd som kunna bäras och försas med transportmedel. Alla övriga förråd kvarbliva på ort och ställe och överlåtas åt Röda Arméns ledning.

7. De finska truppersnas ledning är skyldig att å det område, som skall återställas och överlämnas åt Rådsunionen överlåta i fullständigt oskadat och i brukbart skick alla bosättningcentra, förselvägar, försvars- och ekonomianläggningar däri inbegripna broar, dammar, flykfält, kasärner, förråd, järnvägsknutpunkter, stationsbyggnader, industriella inrättningar, hydrotekniska inrättningar, hamnar och kajer, telegraf, telefon, kraftverk, underlättelsemedel och telegrafledningar. På föranstaltande av ledningar för de finska trupperna skola alla ovanuppräknade överlättelseobjekt i tid rensas från minor.

8. Finlands regering garanterar vid de finska truppersnas tillbakadragande bakom riksgränsen åt av de finska trupperna lämnade områdenas invånare behållandet av deras personliga integritet och boplatz ävensom behållandet av all dessa invånare tillhörig egendom samt egendom av kommunal, kooperativ, kulturell m. m. beskaffenhet.

9. Alla frågor, som kunna uppstå då finnarna överlåta de i punkt 7 av denna bilaga omnämnda objekten, avgöras på ort och ställe av representanter för de

bägge parterna, på grund varav ledningen förordnar för varje av de båda arméernas huvudtrafikvägar särskilda befullmäktigade för tiden för truppernas tillbagadragande.

10. Framryckningen av Rådsunionens trupper till riksgränsen på de av tyska trupper besatta avsnitten verkställes genom försorg av Rådsunionens krigsledning.

B. Bilaga till artikel 2.

1. De finska truppernas ledning överlåter åt de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning, inom av detsamma fastställda tid, alla i dess ägo befintliga uppgifter angående de tyska stridskrafterna och den tyska ledningens planer för krigsföringen mot Rådsunionen och de Allierade nationerna ävensom alla skisser, kartor och operativa handlingar rörande de tyska truppernas krigsföring.

2. Finlands regering förpliktar landets egna vederbörande inrättningar att regelbundet tillställa de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning meteorologiska rapporter.

C. Bilaga till artikel 3.

1. I enlighet med artikel 3 i avtalet meddelar de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning åt de finska truppernas ledning, vilka flygfält skola överlåtas för begagnande av de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning samt vilken utrustning skall kvarlämnas på flygfälten, ävensom förordnar i vilken ordning dessa flygfält skola användas.

Finlands regering tillförsäkrar Rådsunionen möjlighet att använda järnväg, vatten-, lands- och luftväg, som äro erforderliga för transport av personal och varor från Rådsunionen till nämnda flygfälts förläggingsområde. Ända tills kriget mot Tyskland slutförts äro de Allierades krigs- och handelsfartyg berättigade att använda territorialvatten, hamnar, kajer och ankringsplatser. Finlands regering lämnar erforderlig hjälp för den tekniska underhållstjänsten.

D. Bilaga till artikel 4.

1. I enlighet med artikel 4 lämnar ledningen för de finska trupperna ofördröjligen åt de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning fullständiga uppgifter angående sammansättningen, beväpningen och grupperingen av Finlands alla lands-, sjö- och luftstridskrafter samt överenskommer med de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning om ordningen för den finska arméns försättande på fredsfot inom den i avtalet fastställda tiden.

2. Alla finska krigsfartyg, handelsfartyg och flygmaskiner skola under tiden för kriget mot Tyskland återföras till sina baser, hamnar och flygfält och få ej lämna desamma utan att därtill erhålla vederbörligt tillstånd av de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning.

E. Bilaga till artikel 5.

1. Det i artikel 5 i avtalet omnämnda avbrytandet av alla förbindelser med Tyskland och dess drabantstater avser avbrytandet av alla diplomatiska, konsulära samt övriga förbindelser ävensom post, telegraf och telefonförbindelser mellan Finland och Tyskland samt Ungern.

2. Finlands regering förbinder sig att intill dess avlägsnandet av de tyska trupperna från Finland slutförts, avbryta i Finland befintliga beskickningars och konsulats diplomatpostförbindelser ävensom all chifferkommunikation per radio-telegrafi och telefon ävensom telefonförbindelser med utlandet.

F. Bilaga till artikel 7.

Med anledning av Finlands återställande av Petsamo (Petshenga)-området till Rådsunionen går riksgränsen mellan Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund och Finland såsom följer:

Från gränsröset n:o 859/90 (Korvatunturi), invid Jaurijärvi, skall riksgränsen gå i nordvästlig riktning längs den tidigare rysk-finska gränsen, gränsrösen n:o 91, 92 och 93 till gränsröset n:o 94, där den ryska, norska och finska gränsen tidigare möttes.

Gränslinjen går vidare i sin allmänna riktning mot nordost längs den tidigare rysk-norska gränsen till Varanger-fjorden (se bifogade rysk karta i skalan 1:500.000).

Gränslinjen mellan gränsröset n:o 859/90 (Korvatunturi) och gränsröset n:o 94 fastställs i själva terrängen av en blandad kommitté utsedd av Rådsunionen och Finland.

Kommittén anbringar gränsmärken, utarbetar en detaljerad beskrivning av gränslinjen och antecknar den å en karta i skalan 1:25.000.

Kommittén skriker till sitt arbete ....
..... 1944.

Den av ovannämnda kommitté utarbetade beskrivning av gränslinjen och kartan över denna linje skola bekräftas av de båda regeringarna.

G. Bilaga till artikel 8.

1. Gränslinjen för det av Finland åt Rådsunionen arrenderade området Porkkala-udd har som första punkt en punkt vars koordinater äro: bredd $59^{\circ} 50'$; ostlig längd: $24^{\circ} 07'$. Från denna punkt går gränslinjen mot norr längs meridianen $24^{\circ} 07'$ till en punkt, vars koordinater äro: bredd $60^{\circ} 06'$, 2 nordlig, ostlig längd $24^{\circ} 07'$. Gränslinjen går vidare längs överenskommen båge i nordlig riktning till en punkt, vars koordinater äro: bredd $60^{\circ} 08'$ 1 nordlig; längd $24^{\circ} 07'$; 6 ostlig.

Härifrån går gränslinjen längs överenskommen båge i sin allmänna riktning mot ostnordost till en punkt, vars koordinater äro: bredd $60^{\circ} 10'$; 4 nordlig; längd $24^{\circ} 34'$; 1 ostlig.

Vidare längs överenskommen båge till Esbo viken och sedan på östra sidan om holmarna Småholmare, Björkö, Medvastö, Högholmen och Stor-Hamnholmen till en punkt, vars koordinater äro: bredd $60^{\circ} 02'$; 9 nordlig; längd $24^{\circ} 37'$; 7 ostlig, samt därifrån går gränslinjen vidare mot söder längs meridianen $24^{\circ} 37'$ 7 till den yttersta randen av finskt territorialvatten (se till denna beskrivning fogad karta i skalan 1:100.000).

Gränsen för Porkkala-udds arrendeområde fastställs på ort och ställe av en blandad kommitté för Rådsunionen och Finland. Kommittén anbringar gränsmär-

ken och utarbetar en detaljerad beskrivning av gränslinjen samt antecknar dess gång på en topografisk karta i skalan 1:20.000 samt å sjökort i skalan 1:50.000.

Kommittén skriker till sitt arbete ....
..... 1944.

Den av ovannämnda kommitté utarbetade beskrivningen av arrendeområdets gräns och dess karta skola bekräftas av de båda regeringarna.

2. Enligt artikel 8 i avtalet skall Finland överlåta åt Rådsunionen de till Porkkala-udds område hörande land- och vattenområdena inom 10 dagar räknat från undertecknandet av vapenstilleståndsavtalet i och för iordningsställandet av en marinstödjepunkt för bruk och disposition under 50 års tid under vilken Rådsunionen årligen erlägger 5 miljoner finska mark.

3. Finlands regering förbinder sig att garantera dispositionen av järn-, vatten-, lands- och luftvägar erforderliga för transport av personer och gods från Rådsunionen till Porkkala-udds stödjepunkt.

Finlands Regering medger Rådsunionen rätt till oförhindrad användning av alla slags underrättelsemedel mellan Rådsunionen och Porkkala-udds arrendeområde.

H. Bilaga till artikel 9.

De detaljerade benämningarna å de varor och varuslag som Finland enligt artikel 9 i avtalet skall överlåta åt Rådsunionen samt de preciserade tidsfristerna för dessa överlåtelser fastställas årligen medelst särskild överenskommelse mellan de båda regeringarna.

Såsom omräkningsbas för fullgörandet av ersättningen enligt artikel 9 i överenskommelsen fastställs den amerikanska dollarn enligt dess guldparitet på dagen för överenskommelsens undertecknande, d. v. s. 35 dollar för ett uns guld.

I. Bilaga till artikel 22.

1. Den allierade kontrollkommissionen utgör organ för de Allierades (Rådsunionens) Högsta Krigsledning och är underordnad densamma. Kontrollkommissionen är en förbindelselänk mellan överbefälet för de Allierades (Rådsunionens) Högsta

Krigsledning och Finlands Regering, genom vars förmedling alla kommissionens förbindelser med finska myndigheter upprätthållas.

2. Kontrollkommissionens huvuduppgift är övervakandet av att artiklarna 2, 3, 4, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20 och 21 i vapenstillståndsavtalet noggrant uppfyllas av Finlands Regering inom fastställda terminer.

3. Kontrollkommissionen är berättigad att av finska myndigheter erhålla alla uppgifter, som den behöver för fyllandet av sin ovannämnda uppgift.

4. Om det befinnes att några av ovan nämnda artiklar i vapenstillståndsavtalet brytes för kontrollkommissionen vederbörliga framställningar till de finska myndigheterna för vidtagandet av nödiga åtgärder.

5. Kontrollkommissionen kan tillsättas särskilda organ eller sektionen och på motsvarande sätt giva åt dem särskilda uppdrag.

Ytterligare kan kontrollkommissionen genom sina befullmäktigade verkställa erforderliga undersökningar och samla för densamma nödiga uppgifter.

6. Kontrollkommissionens säte är Helsingfors stad.

7. Kontrollkommissionens medlemmar såväl som av densamma befullmäktigade äro berättigade att utan hinder besöka alla slags inrättningar, företag och hamnar samt att i desamma införskaffa för

dess verksamhet erforderliga uppgifter.

8. Kontrollkommissionen åtnjuter alla diplomatiska privilegier, däri inbegripna immunitet med avseende å person, egendom och arkiv, samt är berättigad till användning av schiffer och diplomatiska kurirer.

9. Kontrollkommissionen skall hava till sin disposition några flygmaskiner, för vilkas användning de finska myndigheterna ställa alla erforderliga lättnader.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 7.

Täysistunto lopetetaan kello 6,37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.